

Príhovor k oceneniu

Vážené auditórium! Milí priatelia!

Vyjadrujúc vďaku za toto vzácne ocenenie dovoľujem si poznamenať, že ono pre mňa má i osobitnú váhu už i preto, lebo sme s Ondrejom Štefankom boli blízkymi kamarátmi a pri mnohých príležitostiach, podobných akou je táto, vyjadrovali už ak nie totožné tak aspoň veľmi podobné náhľady na našu menšinovú problematiku i to často, ako by to povedal Ondrej, bez náhubku. Osobitne sme obaja podčiarkovali najmä potrebu stálej afirmácie hodnôt ku ktorým sme sa my, dolnozemskí Slováci dopracovali a sme, slovami Dr. Jána Siráckeho povedané, v porovnaní s inými početnými slovenskými enklávami i diaspórami vo svete jediní a jedineční, predovšetkým preto, lebo sme akoby navzdor času a časom dokázali, že sa dlho (v tomto roku už, keď napr. ide o Petrovec, presne 270 rokov) dá žiť aj mimo starej vlasti či vlasti predkov a nielen zachovávať, ale aj rozvíjať národné (národnostné) povedomie i vlastnú slovenskú kultúru, čím sme vlastne priam svetovým fenoménom. Žiaľ o tomto a o všetkom tom, čo všetko dolnozemskí Slováci na národnostnom poli a v kultúre vcelku dokázali dosiahnuť a dosahujú sa v širšej verejnosti v krajinách, v ktorých žijú i na Slovensku aj v súčasnosti ešte relatívne málo vie, dokonca mnohí ani nevedia (ani napr. Srbsku ani na Slovensku), že početná slovenská enkláva či diaspóra v Srbsku vôbec existuje. Už i preto sa v nás „menšinovcoch“ občas javí tak trochu bezdomovský pocit, že celkom doma nie sme ani v krajine, v ktorej žijeme, lebo sme tam národnostnou menšinou, ani na Slovensku, teda v krajine našich predkov, kde sme Slováci s prívlastkom (maďarskí, vojvodinskí i srbskí, rumunskí Slováci a pod.). Ako doma sa cítime snáď jedine vo svojich osadách s väčšinovým slovenským obyvateľstvom, avšak aj tu nás prenasleduje menšinový komplex, ktorého dôsledkom je občas i nedostatok sebaúcty a potom i potreba prijímať často

vágne, a aj pochybené hodnoty z „veľkého sveta“. Uvedené má silnú oporu v zaužívanej marginalizácii regionálnych hodnôt, ktorú, keď ide o vojvodinských Slovákov, možno obrazne doložiť napríklad i faktom, že kovačických insitných maliarov musel najprv objaviť svet, aby sme si ich diela začali vážiť aj my doma a prestali si z nich ut'ahovať. V súčasnejších pohľadoch však vládne mienka, že regionálnosť nemôže, alebo by aspoň nemala byť, axiologickou, teda hodnotovou kategóriou. Regionálnosť je jednoducho existenčná danosť, ktorá má možnosť byť realizovaná napríklad aj v umení, takže autochtónna slovenská „menšinová“ umelecká tvorba a jej svojráznosti do slovenského národného umenia vnášajú kvality, aké mohli vzniknúť iba tam kde vznikli, takže sú jedným z prameňov bohatstva a rôznorodosti v kontinue slovenskej kultúry vcelku. Už i preto pri rozbere týchto súvislostí vždy treba mať na zreteli aj širší kulturologický kontext medziiným i vo svetle náhľadu, že „jednotlivé kultúry sú jedinečnými a neopakovateľnými sociokultúrnymi systémami, ktoré možno opísať a pochopiť iba v kontexte ich vlastných hodnôt, noriem a ideí“, ktorý poskytuje teoretické základy rôznym koncepciám multikulturizmu a „ponúka perspektívu, v ktorej je možné nazerať na iné kultúry s patričnou úctou, rešpektom a toleranciou.“ Preto sa v súčasnom svete, poznačenom i internetom viacnásobne akcelerovanou kultúrou, ani my „menšinovci“ nemusíme obávať dákej „getoizácie“ vlastnej kultúry a ani za ňu hanbiť, ale naopak, vďaka súčasným komunikačným dosaženiam, čím širšie afirmovať jej hodnoty. Nemusíme sa obávať ani meškania za Európou a svetom, lebo Európa z nás určite rýchle urobí dobrých Európanov a svet občanov sveta, avšak ak pri tom budeme chcieť zostať aj Slovákami, o to sa budeme musieť postarať sami a k tomu v nemalej miere prispievajú aj takéto stretnutia ako čo je toto naše, teraz už tradičné.

Záverom preto organizátorom blahoželám a vyjadrujem úprimnú vďaku za úsilie ktoré vynaložili a vynakladajú v organizácii týchto stretnutí, zrovna tak ako aj vám, vážení priatelia, za trpezlivosť.

Nadlak, 20. marca 215

Samuel Boldocký